

Antoni Serra

Un escriptor mexicà que vaig conèixer ja fa un grapat d'anys (a finals dels seixanta del segle passat, a les terres aleshores promeses de Barcelona), Sergio Pitol, ha escrit —i amb prou encert— que “un novel·lista es algui que oye voces a través de las voces”. És cert. El mateix succeeix amb la gent del cinema. Un director de cine, sempre que no sigui un clònic dels efectes especials, veu les imatges a través de la gran imatge de l'aventura. He de dir que l'aventura o, almanco, l'aventura imaginada a través de la pantalla ens va fer lliures; en tot cas, si ho voleu d'una altra manera, ens va fer creure que podíem ser lliures en una terra mancada de llibertat.

Però, què era per a nosaltres —nins i jovencells del franquisme— l'aventura?

És evident que no va ser —el dimoni ens alliberi de creure el contrari— la mediocre, eclesiàstica pel·lícula en blanc i negre *Jeromín* (¿o era *Pequeñeces* de l'aiguallit Orduña i que, si no record malament, va representar una de les primeres aparicions del “mite encartonat” dit Sara Montiel?) basada en la no menys insulsa i arterioscleròtica novel·la del pare Coloma. És clar que no, fotre! L'aventura real, il·luminadora, enriquidora, estèticament —i èticament també, com és lògic— eficaç té una altra dimensió molt més suggestiva i alhora vitalista.

L'aventura, per a nosaltres, es va diluir a través dels nostres porus sota la pell, carn endins fins arribar al ventrell, fent-se cèl·lula, molècula i àtom —protons i electrons inclosos— de la pròpia, insubstituïble i mortal carn. La qual cosa no era possible, com és fàcil d'imaginar, a través de *Pequeñeces* —o d'un altre equivalent qualsevol—, sinó de dos films que sempre he considerat excepcionals: *The Three Musketeers* en versió de George Sydney i *The Adventures of Robin Hood* (que vàrem veure amb el títol abreujat de *Robin de los bosques*), film dirigit per Michael Curtis i William Keighley.

Què he volgut expressar o suggerir, quan no insinuar, exposant dos exemples tan sensiblement antagònics? Senzillament, que *Pequeñeces* com a film no ens el vàrem creure, tot el contrari

Los tres mosqueteros.

dels que ens va succeir amb els altres dos films, *The Three Musketeers* i *The Adventures of Robin Hood*, molt més distants històricament al nostre viure diari, però molt més pròxims a la nostra sensibilitat. Les dues pel·lícules de Sydney, Curtis i Keighley les vàrem viure com si nosaltres mateixos haguéssim estat els protagonistes, sí, les vàrem viure, repetesc, fins i tot ens varen emocionar i han perdurat en el record, mentre que la d'Orduña només la patírem d'una manera exasperantment avorrida. Aquesta és la diferència entre el bon cinema i el cinema intel·lectualment boirós: gaudir i viure o avorrit-te i morir.

Entre la realització d'una i altra pel·lícula, entre *The Adventures...* i *The Three Musketeers*, hi ha deu anys de cinema... i de cinema extraordinari en no poques ocasions: el que es va materialitzar des de finals dels anys trenta del segle passat (i em sembla tan distant,

aquella època, de la qual en vàrem ser protagonistes passius i reprimits!) fins a finals dels quaranta. Concretament, el film de Sydney pertany al 1938 —dos anys després del meu naixement i de la guerra incivil franquista— i, malgrat aquesta realitat inqüestionable, sembla una pel·lícula com si s'acabàs de produir: vital, àgil, d'acció trepidant, misatge fresc, imatges d'una força impecable... Flynn, n'Errol Flynn, un actor que ha estat qüestionat no poques vegades, com intèrpret i per la seva ideologia dubtosa (alguns li atribuïren certes vel·leitats hitleristes), va aconseguir un Robin excepcional. Però la pel·lícula tenia —i té, perquè és una obra que perdura i perdurarà— molts d'altres al·licients, a més del mateix personatge central: l'aventurer, el defensor d'oprimits, el valeros i al mateix temps galant o festejador Robin de Locksley, per exemple la participació —dura, continguda— de

Robin de los bosques.

Basil Rathbone o l'aportació d'un “secundari” magistral, encara que poc reconegut i menys valorat, com Alan Hale. Fins i tot la *pomeria pamera* (o *bledda blanera*, el que vostès vulguin) d'una actriu tan poc atractiva —no tan sols pel que fa al físic, sinó a l'aspecte interpretatiu— com Olivia de Havilland no em va resultar excessivament molesta: tal vegada perquè era el que li esqueia a una princesa normanda i no se'n podia esperar altra cosa.

La veritat és que jo no sabia qui era Alexandre (Davy de la Pailletterie si vos ve de gust) Dumas, però ja m'havia enamorat d'una de les seves novel·les no llegides i sí “vistas” en *technicolor* —que eren tots els colors del món i de la teoria d'Ostwald— a la gran pantalla del cinema de poble: *Els tres mosqueters*. Probablement, el *corpus* físic o filmic —i perquè no cel·luloïdic, que m'agrada més?— de Sydney no té res a veure amb el que

va imaginar, crear literàriament Dumas... però estic per dir, i dic, que la pel·lícula és superior —en interès, en intencionalitat, en polissonada— a la novel·la, almanco a mi la novel·la em va semblar un llibre d'aventures avorrit i em va costar Déu i tres angelets orfes i sense *pedigree* poder-la acabar. El film de Sydney compta, a més, amb alguns actors magnífics: Vicent Price fent de magistral Richelieu, Van Heflin, Frank Morgan, Gig Young,

Angela Lansbury de dona pàmfila com sempre (és el que li pertoca a una reina, per altra part) i Lana Turner és una malèfica dolenta, tan perversament dolenta que resulta del tot impossible no tenir pensaments pecaminosos —per tant, carnals— amb ella.

En fi, que l'aventura ens va ajudar a suportar un poc millor les misèries de cada dia... i la porta de la imaginació ja va restar per sempre oberta. ■